

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE S.H.S.

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15. v mesecu. — Posamezna številka 1 Din. Naročnina mesečno 2 Din. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Pri nas in drugod.

Pred kratkim smo opisali nekoliko razmere med vojnimi žrtvami v Nemčiji. Ker je dobro da spoznamo nekoliko stanje naših tovarišev drugod, hočemo sedaj pojasniti našim čitateljem, kako gre vojnim žrtvam na Angleškem. Neka nemška voditeljica zavoda za slepe gđ. Hirsch opisuje sledeče:

Imela je nalog, da prinese v Nemčijo nov aparat za slepce takozvani »Optofon«. V ta namen se je podala z letalom v Anglijo in proučila tudi nekoliko vprašanje tamošnjih vojnih žrtev. Podala se je k organizaciji angleških vojnih žrtev imenovani »British Legion«, kjer se je informirala o vseh razmerah.

V splošnem je angleška država odvalila socialno vprašanje na privatno skrb izvenzemski preskrbo delanezmožnih. Najpoglavnejši cilj angleške invalidske organizacije je, da preskrbi vojnimi žrtvam zadostne rente. V ta namen se nahaja pri organizacijski centrali v Londonu posebna komisija, ki se deli v 5 odsekov, ki imajo svoje podružnice v vseh okrajih. Ti odseki so za rente, za pokojnine, za posebne naklonitve, za splošna vprašanja udeležencev vojne in ministrske posvetovalne komisije.

Skozi te odseke se pošiljajo vse želje vladi.

Vprašanju na pljučih bolnih je položena velika skrb. Za vojne žrtve kakor za delavce, je v celi državi v ta namen veliko zavodov. Ne daleč od Londona v takozvanem »Preston Hall« se nahaja cela naselbina za pljučno bolne, ki obsega 450 angl. akrov. Privatni dobrotniki, ki so povzdignili te stavbe, so jih izročili angleški organizaciji vojnih žrtev, da jih vodi z državno pomočjo. Naselbina je obzidana in predstavlja v celoti sliko najmodernejših bolnice. Vsebuje tudi 50 novih stanovanjskih hišic za rekonvalescente in posebno večjo stanovanjsko hišo za neoženjene. Zavod sam ima pa izvenzemski omenjene hiše prostora za 125 pacientov. Laboratorij ima vsakovrstne najnovejše potrebščine za zdravljenje, posebno zdravljenje z visokim solncem.

Gojenci se v različnih delavnicah izobražujejo za poklice. Posebno je omeniti najmodernejšo tiskarno, ki izdeluje vsakovrstne krasne tiskovine.

V hišicah, ki predstavljajo celo vas, stanujejo z družinami. Vsega skupaj je sedaj 96 moških, 52 žen in 103 otroci. Za deco se misli ravno napraviti posebna šola, da ji ne bo treba hoditi drugam.

Sedaj se ravno zida še več novih stavb za različne druge svrhe. Celo svojo občinsko hišo si bodo napravili. Cela naselbina ima tri dele in sicer sanatorij, zavod za izobrazbo in stanovanjske stavbe. Bolni na pljučih se zdravijo, obenem pa usposabljaajo za poklice.

Težki pohabljeni.

Za nje obstojajo zavodi. V njih se usposobijo in potem nadalje zaposlujejo. Tako je v lord Robertovih delavnicah v Fulhamu 64 invalidov brez ene roke, 59 invalidov brez ene noge in mnogo z drugimi poškodbami. Delajo mobilije, dekoracije, pletejo korbe itd.

V teh delavnicah je bilo do sedaj že nad 2600 vojnih poškodovancev izučenih. Stalno dela v delavnicah po 250 invalidov. Za dobo učenja dobivajo prve mesece po 30 šilingov na teden pozneje pa vlečejo takoj plačo od komanda in zaslužijo najmanj po 4 funt-sterlinge na teden. Poleg delavnic je napravljena skupina hiš, v katerih delavci z družinami vred stanujejo. Za 3 osebe s kuhinjo in kopalnico plačajo po 6 šilingov na teden.

Lepo je, na kak način prispeva k preskrbi pohabljenecv privatna javnost. Vsako leto se napravi zbirka potom invalidske organizacije, ki prinese okroglo 84 milijonov Din v naši valutni računski. Za pobiranje prispevkov se izdelujejo cvetlice, pri katerem delu je zaposlenih okoli 200 invalidov. Tozadevna tovarna je ustanova, ki ima tudi lepo vilo in vrt ter lepo stavbo za invalidska privatna stanovanja.

Zaposlenje invalidov po privatnih podjetjih vrši takozvana Kings-Roll, to je zveza, v katero se smejo vpisati oni delodajalci, ki se zavežejo zaposliti 5% svojih delavcev z invalidi. Taki podjetniki imajo potem razne ugodnosti na podlagi posebne klavzule v obrtnih listih. Le veliko pomanjkanje dela, ki obstoji v Angliji napravlja vseeno precej vojnih žrtev brezposelnih.

Skrb za slepce.

Oskrba stremi za tem, da napravi tudi slepce sposobne za delo. V ta namen se izpopolnjuje različno posebno orodje po predlogih, katere dajejo sami slepci po svojih čutilih.

V Regents parku v Londonu obstoja velik inštitut slepcev to je pet velikih poslopij z vilo »St. Dustans« na sredini. Zavod ima še mnogo hiš v provinci. Na koncu vojne beležila je knjiga čez 1500 imen, ki so se po večini usposobili za poklice ter odšli, po prevratu pa je bilo še 740 sprejetih. Sedaj šteje zavod 60 gojencev. Poleg drugih tipičnih poklicev se slepci usposabljaajo za maserje in druga medicinska opravila, gojitev perutnine, telefoniste, stenotipiste ter za izdelovanje raznih malih ročnih izdelkov. Pri industrijskih poklicih se slepci navadno manj uporabljajo. Po izučitvi se poskrbi slepcu na njegovem domu delavnica ter se jo iz zavoda stalno oskrbuje z vsem potrebnim zanj praktičnim orodjem, stroji in potrebščinami, ali pa se mu preskrbi delo v privatnem podjetju.

Samostojni mojstri slepci pošiljajo svoje izdelke od doma v zavod za slepce, da jih prodaja. Publika zelo rada posega po izdelkih in velikokrat so izdelki dobili na razstavah odlikovanja in premije. Zavod skrbi na ta način za slepca do njegove smrti, preskrbuje mu tudi stanovanja; in pošiljatev blaga, ki se vrši brez vsakega plačanja vozarine. Zavod skrbi tudi za vso reklamo, priporoča izdelke, jih sprejema v izvršitev in popravo ter jih razpošilja slepcem, preskrbuje službe maserjev zdravnikov itd. Poleg vsega tega skrbi za čtivo slepcem ter njihovo zdravljenje, celo za popraviljanje zob.

Omeniti je treba, da se najde slepe mizarje, čevljarje in različne druge rokodelce. V lesnih delavnicah slepcev se izdelujejo okvirji, različne mobilije, potem lestve, zaboji, mize, kuhinjsko orodje, postelje itd. Kot posebno orodje je treba omeniti kovinsko merilo, ki ima neke zareze in pa različne nastavke za žage. V čevljarjskih delavnicah morajo biti za pomoč tudi delavci, ki vidijo. Slepci se pričnejo učiti na popravljanju starih čevljev, da pričnejo boljše čutili oblike. Šivanje čevljev morajo oskrbovati delavci, ki vidijo. Posebne vrste orodje v tej delavnici je šilo, ki ima pripomoček, da dela lahko slepec enakomerne luknje. Čevljarjsko delo za slepe je lažje kot mizarjsko.

Kot posebne vrste posel je treba omeniti gojitev perutnine. Zelo obširno zemljišče ima moderne naprave, kakor kuretjnake, hišice za valenje, ki se vrši s stroji, lope za krmljenje, hišice za pitanje in mizarjske delavnice.

Slepec se uči 6 tednov razločevati vrsto perutnine, stroje in čas valjenja, izdelovati hi-

šice in kurnike, mešati krmo, pitati in snažiti različne aparate.

Ko se izučijo ga pošljejo na deželo in mu dajo en stroj za valenje, eno hišico za perutnino, 22 kokoši ter gotovo množino krme. Gotovo dobo mu skrbe za nadomestek, izpopolnitev in popravo teh reči. Vsi slepci so v kratki dobi zelo napredovali v gojitvi. Navadno imajo po 400—500 kokoši, ki jih polagoma razprodajajo in od tega dobro živje.

Kar pa se tiče zavoda za slepe samega, je treba omeniti zelo lepo opremljene delavnice, učilnice, čitalnice in zabavališča. Učitelji skrbe za temeljito izobrazbo. Posebno pažnjo obračajo na študente, ki napravijo navadno izpite na različnih šolah in zavodih boljše kot zdravi dijaki. Vsak slepec se izučijo v zavodu posebne pisave in pisalnega stroja.

Tudi v športu se vadijo slepci in dosežejo lepe uspehe. Navadijo se veslanja, plavanja, tekanja itd. Šah, domino, karte in druge igre igrajo kakor zdravi. Tudi plesno šolo imajo. Da jim ne manjka godbe in radija se razume.

Še za časa vojne se je zbral za otroke slepcev posebni fond. Je pa tako velik, da zadostuje za vse nadaljne potrebe in ga ni treba več zbirati. Podpira se 1349 otrok.

Glavni narodni zavod za slepe v Angliji obstoja poleg dustanskega, kateri ima svoje podružnice po celi državi, celo v kolonijah. Tam je internat. Ta zavod ima veliko tiskarno za slepe, ki je največja na svetu. Papir se dela v lastni tovarni na poseben način. En inženir dela stalno na tem, kako bi zboljšal vrsto papirja in strojev.

Trideset slepih žensk je zaposlenih stalno s ploščami za tiskanje. Sortiranje in vezanje listov se vrši z rokami.

Vsak mesec se razpošlje mnogo lepih tiskovin v vse dele sveta. Za vsako knjigo ali časopis prispeva država gotovo svoto. Zelo zanimiva je šola za maserje. Upravniki so zdravi ljudje, dočim so učne moči sami slepci.

Materijal so galvanična merila, različne stekleničice za kapljice in razni drugi pripomočki. Vse je opremljeno s praktičnimi znamenji in označbami, katere so slepci iznašli sami. Literatura slepcev za masažo obsega 190 del, od katerih imajo mnoga po 6 zvezkov. Učenje traja 18 mesecev. Absolventi morajo napraviti izpit v masaži, švedski zdravstveni gimnastiki in elektroterapiji. Izpite delajo skupno z zdravimi na deželni zavodu za masažo. Omeniti je treba, da so že petkrat slepci dobili med 200 kandidati prvo darilo. Po odpustu dobe gojenci vse potrebno orodje in pripomočke ter 120 funt-sterlingov gotovine. Zaslužek maserja znaša okoli 7 do 8 funt-sterlingov na teden. V zvezi so z zdravniki in se dela v tem oziru za nje veliko propadando.

Strojepis in stenografija dobe nakazane službe. V privatnih službah imajo po 2—3 funt-sterlinge tedensko, pri oblastih pa 200 funt-sterlingov letno. Stroji se jim podare.

Glasba se goji pri slepcih različno in vsak mesec enkrat uprizoni kak orgelski ali pevski koncert. Tudi polagajo izpite na konzervatoriju. Dva slepca sta celo nastavljena kot umetnika pri britanski radiodružbi, da določata in kontrolirata programe.

Slepcem obrtnikom se pomaga tudi na ta način, da jim dovažajo motorni vozovi na deželo materijal v nakup, kupljene izdelke pa odvažajo v trgovine po Londonu.

Če se hoče slepec na svojem domu izobraževati in pripravljati za kake izpite, mu dajo na razpolago domov učitelja navadno tudi slepca.

Po deželi je polno raznovrstnih zavodov, delavnic in prodajalen, s katerimi se skrbi, da morejo slepci živeti kot enakovredni člani človeške družbe. Vsega skupaj je v Angliji 36.000 civilnih in 2500 vojnih slepcev. V letu 1926. je izdala na primer država za nje okoli 216 milijonov Din.

Iz vsega tega posnemamo, da je vprašanje vojnih žrtev v Angliji na prav lep in socialen

način urejeno. K vsemu temu pa gre zasluga narodu, ki veliko žrtvuje v ta namen in pomaga iz lastne inicijative tako, da se celo ni treba državnim oblastem baviti s tem vprašanjem.

Prihodnjič hočemo v našem listu nekoliko raztolmačiti novo iznajdbo v pomoč slepcem takozvani »Optofon«.

Neizvršeni predmeti pri sodiščih.

Pri raznih okrajnih sodiščih se je pokazalo, da manjka mnogo invalidskih spisov, ki niso dospeli revidirani od specialne komisije oziroma specialnega sodišča.

Sodišča, ki imajo nalog vršiti prevedbe na podlagi revidiranih invalidskih aktov dotičnih prevedb ne morejo izvršiti. Prizadeti invalidi ali vdove so seveda intervenirali glede svojih prevedb, ko so videli, da imajo drugi tovariši in tovarišice prevedbe že v rokah in redno prejemajo nove invalidnine. Zaznali pa so, da njihovih spisov ni pri okrajnih sodiščih, da so se založili, ali da niso bili revidirani. Nekatera sodišča so dotične akte orgirala, pa tudi sami invalidi so delali različne urgence, toda spisov ni najti in prevedbe se vsled tega ne morejo izvršiti. Treba pa je vendar, da pridejo tudi dotični prizadeti do svojih pravic, ker manjkajoči spisi jih ne morejo izključevati od tega.

Ker so vsa povpraševanja pokazala, da spisov ne bo mogoče dobiti, je treba da sodišča postopajo drugače.

Člen 107. invalidskega zakona jih v to pooblašča.

Pri vseh nerešenih ali nerevidiranih predmetih imajo odločevati o pravu prvostopna sodišča. Na različne prošnje invalidov je Oblastni odbor v posameznih slučajih tako sodiščem predlagal.

Da pa se vprašanje pojasni in uredi, je Oblastni odbor naprosil Višje invalidsko sodišče v Zagrebu za tozadevna navodila. Prejel je pojasnilo, katerega hoče našim tovarišem in tovarišicam objaviti, želi pa tudi, da bi sodišča vpoštevala tako postopanje. Pojasnilo se glasi:

Višje invalidsko sodišče uvideva zavlačevanja v onih invalidskih zadevah, kjer manjkajo predpisi. Na drugi strani pa invalidska sodišča ne morejo vršiti prevedbo, ako ni dotič-

nih spisov z rešitvami, specialne invalidske komisije in specialnega invalidskega sodišča, ker bi se lahko zgodilo, da bodo tudi reducirani invalidi prevedeni, ali začasni kot stalni in z večjimi procenti kakor jim jih je specialna komisija revidirala in priznala.

Da se z iskanjem teh predpisov meritornih rešitev ne zavlačuje v nedoglednost, naj naslov priporoči svojim članom, da zaprosijo pri prvostopnih sodiščih za rekonstrukcijo spisov in sicer tako, da predložijo sami vse dokumente o izvrševanju vojaške službe, o onesposobljenju, o zdravljenju po bolnicah, o superarbitraciji, o pregledih v naši državi, o priznanju in prejetanju invalidnine. Ako pa takih dokumentov nimajo, naj sodišču nudijo vse podatke, na podlagi katerih zamorejo sodišča dobiti potrebne dokumente in podatke, da morejo na podlagi tako rekonstruiranih spisov izvršiti revizijo ter obenem prevedbe.

Tako se glasi poročilo višjega invalidskega sodišča iz Zagreba. Upamo, da smo s tem ustregli mnogim tovarišem in tovarišicam, ki težko čakajo na svoje pravice pa ne vedo, kam bi se obrnili.

Dotični naj stavijo svojim sodiščem tozadevne predloge in njihove zadeve so lahko v kratkem rešene.

Seveda so dotični prvoinstančni sklepi podvrženi potrditvi višjega invalidskega sodišča, tako da bodo zadeve malo bolj dolgo tekale kot navadne prevedbe, vendar pa bodo polagoma rešene.

Posebno pažnjo polagamo dotičnim na to, da zberejo vse potrebne dokumente, ker ako bodo hitreje in točneje dokazali svoje pravice, tem prej jih bodo dosegli.

Našim čitateljem priporočamo, da o tem obveste vse prizadete.

Politične beležke.

Sporazum o Solunu. Kakor se doznava iz pariških diplomatskih krogov je bil med grškim zunanjim ministrom in jugosl. poslanikom v Parizu dosežen sporazum glede solunske svobodne cone. Jugoslovenska vlada prizna leta 1923. sklenjeno konvencijo in se odreka vsem privilegijem na železniški progi Gjevgelija-Solun. Pogajanja se bodo nadaljevala v Beogradu in bo v najkrajšem času sklenjena definitivna pogodba.

Pomorska razorožitvena konferenca. Na ženevski razorožitveni konferenci je bil v načelu sprejet kompromisni predlog Japonske glede tonaže vojnih križark. Kljub temu načelnemu sporazumu, ki omogoča nadaljno diskusijo in ki ima pred vsem namen, da prepreči razid konference brez konkretnih sklepov, pa se sodi o uspehu te konference tako v ameriških kakor v angleških krogih zelo skeptično. Ameriški vojaški krogi se zelo protivijo predlogu Anglije glede ureditve raznih pomorskih vprašanj, ki so v zvezi z razorožitvijo na mor-

ju. Uradni organ ameriške vlade »Washington Post« naglašja, da bi bilo mnogo bolje, če bi do te konference sploh nikdar ne prišlo. Že sedaj se kaže, da bo ostala konferenca brez pozitivnih rezultatov, pač pa se bodo že obstoječa nasprotstva in spori le še bolj poostriili. »Newyork Times« ostro napadajo ameriško vlado, da se je sploh spuščala v to avanturo in pričela razgovore z Anglijo in Japonsko o vprašanjih, ki so za ameriške Zedinjene države življenjskega pomena. Pomorska sila Amerike se ne sme v nobenem slučaju zmanjšati, ker bi to spravljaljo bodočnost Amerike v veliko nevarnost.

Bolezen rumunskega kralja. Zdravstveno stanje rumunskega kralja Ferdinanda se je zopet zelo poslabšalo, tako da se v dvornih krogih boje najhujšega. Rumunska kraljica je nujno pozvala jugoslovensko kraljico Marijo v Bukarešto.

Angija za avstrijsko priključitveno gibanje. Pariški tisk se v zadnjem času zopet obširno

bavi z vprašanjem priključitve Avstrije k Nemčiji ter naglašja, da je v zadnji dobi v Nemčiji kakor v Avstriji. V zvezi s tem naglašajo današnji listi, da bi morala Francija vezati vprašanje priključitve Avstrije z Nemčijo z vprašanjem evakuacije Porenja. Vse dotlej, dokler i nemška i avstrijska vlada ne dasta obveznih izjav, da se temu načrtu odrekata, bi naj Francija držala Porenje vojaško zasedeno.

Izgleda pa, da angleški službeni krogi tem načrtom niso naklonjeni. Današnji londonski Standard zavzema očiten afront proti takemu naziranju Francije in naglašja, da se Anglija ne bo upirala združitvi Nemčije in Avstrije. V francoski javnosti je izzvalo to stališče uglednega londonskega lista veliko razburjenje. Prevladuje mnenje, da je to nenavadno naklonjeno stališče Anglije napram Nemčiji v zvezi s politiko angleške vlade, ki si že dlje časa prizadeva, da bi pridobila Nemčijo za svojo protirusko fronto ter da jo skuša navezati nase očitno s takimi dalekosežnimi koncesijami, na katerih pa Anglija ni neposredno zainteresirana.

Odgoditev občinskih volitev v Zagrebu. Občinske volitve v Zagrebu, ki so bile prvotno razpisane za dne 28. avg. so odgodene z razpisom vel. župana za dne 4. septembra. t. j. teden dni pred skupščinskimi volitvami.

Tričetrtinska večina rumunske vlade. V Rumuniji so se vršile volitve v parlament. Vršile so se tako, da je dobila vlada tričetrtinsko večino, torej da so razen vladne stranke dobili večje število mandatov le agrarci, torej 60 mandatov. Vse druge opozicijske stranke pa skupaj le 6 mandatov. Liberalna, torej vladna bo pa imela od 380 mandatov, ki jih šteje parlament, vse, torej okrog 320. Te volitve so bile »svobodne«.

Občinske volitve za mesto Ljubljana. Po dolgem komisarjenju na ljubljanskem magistratu so sedaj razpisane volitve za občinski svet, ki se imajo vršiti 2. oktobra 1927.

Gjurašković na potu v Beograd. Bivši dragoman našega poslanštva v Tirani g. Gjurašković je včeraj dospel na Krf, od koder potuje v Beograd, da poroča podrobno o svoji aferi, radi katere je prišlo med našo državo in Albanijo do preloma diplomatskih odnošajev.

Državni odbor. Državni odbor je 13. julija t. l. končal delo glede imenovanj predsednikov volišč v Sloveniji.

Spremembe v češkoslovaški vladi. Češki narodni demokratje so danes sklenili, da stopijo v vlado. Dosedaj so vlado samo podpirali, niso pa bili v njej zastopani. Posledica tega bo, da bo odstopil dosedanji trgovinski minister Peroutka, ki je bil v kabinetu kot zastopnik uradniških krogov in bo njegovo mesto zasedel narodno-demokratski poslanec dr. Matoušek.

Viharne razprave o upravnih reformi v praškem senatu. Senat je 12. julija t. l. pričel z razpravami o zakonskem načrtu za upravno razdelitev države. Pri referatu poročevalca Lukeša, so delali socialisti in komunisti neprestano medklince. Končno je hrup tako narastel, da so morali okna zapreti, da se hrup ne bi slisal na cesto. Ko se je hrup zopet polegel, so sklenili, da se debata o tem načrtu vrši istočasno z zakonskim načrtom o volitvah v deželna in okrajna zastopstva.

Neprijeten gospodarski incident. »Večerny list« iz Prage prinaša z velikim naslovom vest, da je belgrajska občina velika naročila kameinja za tlakovanje pri neki češki tvrdki stornirala in oddala dobavo v Avstriji, ker je češka tvrdka dobavljala tako slabo blago, da ga ko-

LISTEK.

Iv. Vuk:

Pravljica o šipku.

V nočeh, ko se zganejo ciklopske perutnice vetrnega mlina, ki stoji tam v stepi in je viden iz mesta, kakor polž s hišico, ko pregiblje s svojimi rogovi, se vzbujajo stari mlinar in poslušajo njegoy ropot in šum. Svojemu prebivavcu pripoveduje mlin v tistih nočeh vsakovrstne pravljice. Nekoč pa, ko je bil mlinar podnevi posebno zamišljen, je mlin izpregovoril:

Pripovedoval ti bom pravljico o starem šipku.

Mlinar je šel, nasul pšenice na kamen, si zvil cigareto iz mahorke¹ in zapalivši jo, rekel: — Poslušam.

In mlin je pripovedoval:

— »Živel je nekoč pod mojo streho star mlinar, še starejši nego si ti. Njegova postelja je stala tam, kjer stoji sedaj tvoja in sedaj je k tisti mizi, h kateri se daš sedaj ti s svojo ženo in hčerko. Takrat je bila miza še nova. Kupil

jo je od nekega človeka, kateri je vozil k meni zlato-rumenó pšenico.

Vdovec je bil tisti mlinar. Žena mu je umrla davno. Nisem je poznal. Ko se je naselil pri meni, je bil že vdovec.

Rad sem imel vdovca-mlinarja, kakor imam rad tebe, ženo tvojo in hčerko tvojo. Smilil se mi je, ker je bil tako samotni in od vseh zapuščen, kakor da ni bil sin človekov, nego sin zvezd. Tudi on me je ljubil.

V dneh, ko sem spal in si odpočival, je tiho šel iz mlina, da bi ne motil mojega spanja s svojo prisotnostjo. Šel je na vrt, na katerega hodiš ti in žena tvoja in hčerka tvoja in ki je za mojimi hrbtom. Ni bil takrat tako lep ta vrt, kakor je sedaj. Zakaj, vdovec je bil mlinar in hčerke ni imel.

Večkrat sem se prebudil, ko je on hodil po vrtu težko zamišljen, tako, kakor ti včeraj. V svoji zamišljenosti ni opazil, da ne spim. Takrat sem ga opazoval, kako je plel cvetice in jih božal in jim govoril nežne besede, tako nežne, kakor jih je nekda govoral svoji ženi; zakaj le ljubezen nauči človeka nežnih, mehkih besed.

Najrajši pa se je mudil pri starem šipkovem grmu. Tam je stal tisti grm, kjer rastejo sedaj rdeči nageljni tvoje hčerke.

Tisti stari šipkov grm je imel vse zgrbljeno deblo. Raskava je bila njegova skorja. Veliko burje in dežja je udarjalo vanj, lomila mu je toča listje in mladike in ga bičala kakor graščak svoje tlačane. Mrz in zima sta tiščala k bičanemu deblu svoje ledeno lice.

Zasadil je tisti šipkov grm človek, brez strehe, brez postelje, brez mize. Prišel je neke noči utrujen in zaspan pred moja vrata. Slaba in stara je bila obleka na njem. Zveženj majhnih šipkov je nosil na hrbtu. Potrkal je na moja vrata. Na mnoga je že trkal prej, a nikogar ni bilo, da bi mu jih odprl, zakaj bila so vsa lepo pobarvana in izrezljana, on pa ni nosil svatovske obleke. Takratni moj gost pa mu je odprl, ga napojil in nasitil in mu postlal posteljo.

Drugo jutro se je zahvalil za posteljo, za hrano, za pijačo in rekel:

»Ničesar nimam, o mlinar, da bi te poplačal za tvojo gostoljubnost!«

Odgovoril mi je mlinar:

»Nisem te mogostil zato, da mi plačaš! Pogostil sem te, ker si trkal na vrata. Idi v miru!«

Šel je človek z zvežnjem šipkov na hrbtu, da jih proda v mestu vrtnarju. Tedaj se je, že na cesti spomnil, da bi podaril svojemu gostitelju vejico šipkovo.

¹ Najcenejši ruski tobak.

misija belgrajske občine ni mogla sprejeti. Škandal je tem večji, ker gre tu za dobavo z nam prijateljsko državo. Trgovinski ataše v Belgradu, Pospošil, je moral sam ugotoviti, da poslano blago po svoji kakovosti ne odgovarja. Kljub vsemu opravičevanju češkoslovaškega poslanika so naročilo stornirali in oddali dobavo avstrijski tvrdki. List pravi: »Radovedni smo, kaj bo ukrenila trgovska zbornica in trgovinsko ministrstvo, da se zopet pridobi češkim tvrdkam dobro ime. Opravičevanje našega poslanika bo malo pomagalo, če se vsled tega škandala poslabšani ugled v prijateljski državi tudi drugače ne popravi.«

Volilna borba je sedaj še v znamenju boja za kandidature. Slika je še precej nejasna, ker si zlasti iz srbskih krajev vedno nasprotujejo poročila o postavljenih kandidaturah. V splošnem pa bi bila slika volivnega boja približno sledeča: Pašičevci vedno bolj odstopajo polje vladnim radikalom in kandidature pašičevcev so vedno bolj redke, a tudi vedno manj uspešne. Le redki bodo pašičevci, ki bodo v septembriških volitvah še rešili mandat. Vlado radi kalijo bodo sigurno obdržali veliko večino vseh radikalnih mandatov, vendar pa ne bo njih število tako visoko ko po volitvah l. 1925, ker sedaj tudi ni takega nasilja, ko pod PP-vlado. — Demokrati, ki so kazali v začetku volivne borbe popolno enotnost, imajo v zadnjem času tudi svoje težave. Vendar pa ta nesoglasja niso tako velika, da bi demokratom preveč škodovala in je napredek demokratov zasiguran. — Radić je svojo pozicijo v zadnjem času znatno izboljšal, dočim so federalisti tako zmešani, kakor so bili. — SLS in muslimani so enotni in bodo ohranili svojo pozicijo. — Od drugih strank bi bilo omeniti še zemljoradnike, ki tudi niso brez nesoglasij in pa samostojne demokrate, ki so povsod v težki defenzivi.

Avtonomija za koroške Slovence. Večina v koroškem deželnem zboru pripravlja zakonski načrt, po katerem bi dobila slovenska manjšina gotovo quasi-avtonomijo. Predlog naj bi bil nekaka kodifikacija sedanjih pravic, ki jih uživajo druge avstrijske narodne manjšine in bi priznaval koroškim Slovencem pravico uporabe njihovega materinskega jezika v šoli in v cerkvi ter pred sodiščem; jamči se jim tudi koalicijska in zborovalna svoboda, toda le v kulturne in gospodarske svrhe. — Predlog, ki je napravljen po estonskem vzorcu, bo težko zadovoljil koroške Slovence. Po tem načrtu bodo na Koroškem še nadalje obstojale samo utrkivistične šole, v katerih se bo v prvih dveh razredih učil slovenski, v ostalih pa nemški jezik. Take vrste šole opravičujejo s pomanjkanjem slovenskih učiteljev, avstrijskih državljanov. Še bolj osvetljuje ves predlog dejstvo, da morajo duhovniki tudi v slovenskih občinah pridigati v obeh jezikih ter da skuša deželna vlada doseči pri celovškem škofu, da odpusti slovenske duhovnike ter jih zamenja z nekaterimi duhovniki iz Porenja, ki bi se za prvo potrebo naučili nekaj malega slovensščine. Interesantno je tudi, da se hoče uvesti, da se na šolah ne bo učilo v književni slovensščini, temveč v krajevnem narečju.

Vsled italijanskih provokacij obsojeni naši omladinci. Včeraj je policija v Dubrovniku zaprla zopet 10 omladincev radi demonstracij proti Italiji. Obsojeni so vsi na 5 dni zapore, ali 100 Din, razen enega omladinca, kateremu se zaporne kazni ni dovolilo spremeniti v denarno globo.

Pred sestankom Chamberlaina s Stresemannom. V berlinskih diplomatskih krogih se

govori, da se bo sestal nemški zunanji minister Stresemann z angleškim zunanjim ministrom Chamberlainom. Temu sestanku se med političnimi krogi polaga velika važnost. Dan in kraj sestanka med obema državnikoma še nista definitivno določena. Sestanek pa se bo vršil najbrže v Nemčiji.

Italija pridobila Grčijo za sebe. V diplomatskih krogih se živahno razpravlja o novi akciji italijanske diplomacije, ki hoče v svoj blok pritegniti tudi Grčijo. V madžarskih političnih krogih se smatra, da je ožja zveza med Italijo in Grčijo že gotova stvar in da bo v najkrajšem času došlo med obema državama do prijateljske zveze.

Za znižanje vojaškega roka v Belgiji. Glavni odbor socialistične stranke v Bruselju je sklenil predlagati znižanje vojaške dobe na šest mesecev v zvezi z reorganizacijo armade. Do prihodnjega sklicanja parlamenta bo stranka izdelala tozadevne zakonske načrte.

Proti pomorskemu oboroževanju Italije. V »Tribuni« zavrača bivši minister Davanzatti zahteve fašistovskega časopisja glede povečanja italijanske vojne mornarice. Vojna mornarica bo imela v bodoče vedno manj pomena in tudi svetovna vojna je dokazala, da si Anglija s svojim velikim brodomem ni dosti pomagala. Zato ni potrebno po njegovem mnenju, da bi se Italija poslužila dovoljenja washingtonske konference, da sme graditi desettonske križarke, ker so še te prevelike. Italiji bi zadostoval tip 7500 tonskih križark.

Naše gibanje.

Dopis iz Ruš. Tovariš nam piše: Hočem našim tovarišem in tovarišicam pojasniti naše mizerno vprašanje. V javnosti nas smatrajo kot najslabše ljudi, ne pa kot zaslužne moze in borce, zato se nas tudi tako slabo podpira. Naše sklepe dobivamo od sodišča, po vsebini pa se nam zdi, kakor da bi bili kaznovani. Navaden človek niti ne pojmuje one raznovrstne člene in uredbe, ki se omenjajo, nazadnje pa le občuti same hakelečke, ki so zanj obtežilni. Proti koncu sklepov opazimo utemeljitev, ki vsebuje davčni cenzus, v njem pa davek na ročno delo, po katerem dobimo le polovico dotičnega, kar nam pripada brez vsakega dodatka. Tako sem jaz po starem dobival 950 Din, sedaj pa le 720 Din.

Jaz in še nekaj mojih tovarišev, se moramo s težkimi hibami boriti za vsakdanji kruh v tovarni. Imamo polno otrok, pa dobivamo samo okoli 33 Din dnevne plače.

Ali naj to daje 4—5 osebam življenski obstoj? Od tega zneska pa pride še odtegljaj za bolniško blagajno, strokovno organizacijo, in ročni davek. Ker pa plačamo toliko tega davka, pa nismo siromašni! Spričo gorenjega stanja, ki je skoro obupno, smo zapisani za nesiromašne? Ali ni to skrajno zasmehujoče presojanje uboge delavske pare? — Že itak male invalidnine ne moremo biti v polni meri deležni. Protesti ne zaležejo in kaže, da bomo prej še to zgubili, kot pa kaj dosegli. Edino, kar bomo kmalu dobili za svoje žrtvovanje, bo hladni grob. **Ivan Čovkin, 75% vojni invalid.**

Iz Zagorja. Podpisani člani Krajevnega odbora v Zagorju se tem potom zahvaljujemo za nakazano podporo vsem skupaj 680 Din in sicer: Tomšič Marija 80 Din, Laneger Margareta, Rancinger Marija, Drčar Jožefa, Hace Vera, Gluhak Miha, Nunčič Margareta, Pirman Ivana, Škocnik Franca, Matko Ana, Palčič Jo-

žefa, Golčnik Jernej in Krašovec Rudolf pa vsak po 50 Din.

Za velikonočne podpore še sedaj kljub opominom niso poslali vsi Krajevni odbori predlogov. Oni, ki niso še predlagali, naj to nemudoma store, drugače bo moral Oblastni odbor odločiti sam. Tudi je važno, da vsi Krajevni odbori, ki so dobili že nakazila, takoj pošljejo predpisana potrdila.

Iz Tržiča. Tukajšnji Krajevni odbor UVI je dne 19. junija t. l. priredil s sodelovanjem železničarske godbe iz Ljubljane v prid vojnim žrtvam tuk. okraja veliko vrtno veselico, združeno s srečolovom, šaljivo pošto itd., ki se je v gmotnem oziru prav dobro obnesla. Krajevni odbor se tem potom zahvaljuje vsem, ki so na katerikoli način pripomogli do povoljnega uspeha, posebno se zahvaljuje ge. Bažičevi, ki je dala udruženju brezplačno na razpolago svoj vrt, g. baronu Bornu, ki je pustil napeljati električno razsvetljavo isto tako brezplačno, neimenuvanemu gospodu, ki je posodil potrebne mize in stole ter g. Francetu Čeplaku, upravitelju zdravilišča na Golniku za dobiček v denarju, ki je bil jedva 50 Din manjši, nego dobiček v denarju največje tržiške tovarne.

Druge novice.

Jubilej južne železnice. Pred 80 leti so začeli graditi ljubljanski glavni kolodvor. Pred 78 leti je prišel prvi vlak z Dunaja, pred 70 leti je pa odšel prvi vlak v Trst. Tako je letos 78 let, odkar ima Ljubljana prvo železnico in prvo zvezo z Dunajem ter 70 let, odkar ima Ljubljana železniško zvezo s Trstom.

Ponarejevalci denarja v Novem mestu. Gosp. Franc Kos, sluga pri okrajnem glavarstvu v Novem mestu, je našel dne 11. julija t. l. na podstrešju svoje dne 9. julija t. l. kupljene hiše v Kandiji malo kovinsko stiskalnico za ponarejanje dvodinarnskih novcev. Model je izdelan jako točno in precizno. Zunanje strani stiskalnice kažejo sledove že večkratne uporabe. Izvršene so bile tozadevne hišne preiskave in ena aretacija. Model falzifikata nosi letnico 1925.

Katastrofa avtobusa. 9. julija t. l. dopoldne se je pripetila v bližini Valjeva težka avtomobilska nesreča. Avtobus, ki vozi na progi Beograd — Valjevo, se je radi defekta pri zavori na nekem ovinku prevrnil in strmoglavil v cestni jarek. Pri padcu je bilo 6 oseb ubitih, in sicer: šofer, neki učitelj, dve ženski in 2 otroka. Ostali potniki so dobili težje poškodbe, avtobus pa je popolnoma razbit.

Pomanjkanje vode v Zagrebu. Vsled dolgotrajne vročine se je pojavilo v Zagrebu pomanjkanje vode. Studenti mestnega vodovoda so že tako usahnili, da so ostale vse višje ležeče hiše brez vode. Prebivalci iz II., III. in IV. nadstropja so morali hoditi po vodo v pritličje, ker je vodni pritisk tako minimalen, da dosega voda komaj še prvo nadstropje. Če v najkrajšem času ne bo dežja, se je bati, da bo ostal Zagreb popolnoma brez vode, kar bi pomenilo katastrofo. Mestni magistrat je izdal danes stroga navodila v svrhu skrajnega štedenja pri uporabi vode. Škropljenje vrtove je prepovedano. Tudi vsem industrijskim podjetjem so zaprli vodo, da se tako poveča zaloga vode v bazenih.

Orkan v Odesi. Dne 8. julija je divjal v Odesi strašen vihar. Prevrnil je več voz cestne železnice. Šest oseb je bilo ubitih, mnogo pa ranjenih.

Snežni zameti v Argentini. Iz Argentine poročajo, da je tam dne 8. julija ponoči močno snežilo. Vsled snežnih zemetov je bil promet na več krajih oviran. Nastal mraz je povzročil na kulturah ogromno škodo.

Suša v Hercegovini. V Hercegovini je zavladala strahovita suša. Od 5. maja ni padlo niti kaplje dežja. Vsi potoki in studenci so usahnili, tako da morajo ljudje ponekod več ur daleč dovažati vodo za najnujnejše potrebe. Polja so vsled suše popolnoma uničena. Sena se je pridelalo letos za polovico manj nego lani. Žito se je

Vrnil se je in rekel:

»Dobri mlinar! Ne morem iti kar tako od tebe! Vzemi to šipkovo stebelce in vsadi ga na svoj vrt. Ono bo rodilo lepe cvetove, zakaj žlahtno je! Naj ti tisti cveti povrnejo, kar si storil meni, človeku brez strehe, brez postelje in mize!«

Vzradostil se je mlinar tistega iskrenega daru in gledal šipkovo drevesce. Tako gleda človek na dete, kateremu so odnesli mater, in ne ve, kako ga prijeti in kaj z njim početi.

Pa je rekel človeku:

»Ljubim šipkov cvet! Ali ne vem, kako vsaditi to debelce in kako ga vzgojiti.«

Vprašal je človek:

»Imaš v mlinu motiko in lopato?«

»Imam.«

»Prinesi mi motiko in lopato!«

Mlinar je prinesel človeku, kakor je želel. Zopet je vprašal človek:

»Pokaži mi, kje hočeš, da bi rasel šipek?«

Pokazal je mlinar na tisto mesto, kjer rastejo sedaj rdeči nageljni tvoje hčerke.

Vsadil je človek tam šipkovo debelce, privezal ga h kolu, da bi ga, mladega, ne zlomil vihar, pobožal ga v slovo in odšel.

Nikdar več ni videl mlinar tistega človeka. A pozabil ga ni do svoje smrti.

Šipek pa je pogнал korenine, razvil liste in ko je zacvetel prvič, se je mlinar razveselil njegovih rožnatih cvetov. Tako krasni so bili in tako nežni, kakor je krasna in nežna sama hvaležnost iz hvaležnega srca porojena.

Tedaj je mlinar glasno pohvalil spomin tistega človeka, ki mu je daroval šipek in mu ga vsadil. —

Ljubil je mlinar tisti šipek in dobro je bilo šipku. A mlinar je umrl. Drud prebivalec se je naselil pri meni. On ni ljubil rož in vrta, zakaj bil je pijanec.

Od tistega dne ni nikdo pogledal na šipek, nikdo se radoval njegovih cvetov. Zapuščen je rasel, trpel v burji in dežju, v zimi in vročini. Nikdo mu ni postavil polomljenega kola. In namesto, da bi kol podpiral in ščitil njega, je šipek držal tisti polomljeni kol in ga čuval, da se ni, mrtvec, zgrudil na tla. Pozimi ga ni nikdo zasipal z listjem in slamo, nikdo ga v vročini napojil. V hudih mrazovih mu je odmrzavalo deblo in veje so se lomile pod snegom. Če bi ne bilo krepkih korenin, poginil bi bil.

Otroci mlinarja-pijanca niso spoštovali cvetja šipka. Oni niti očeta niso spoštovali. Sirovo in brezobzirno so trgali tisto cvetje s celimi vejami in jih prodajali mimogredočim za sramotno ceno. Kupovali so jih fantje svojim

dekletom. A dekleta so jih zatikala za nedrija zato, ker so jim jih dajali fantje, a ne iz ljubezni do lepote. Zato se cveti tudi niso držali tam, v nedrijah deklet, ker ni bilo tam ljubezni, nego strast, žgoča, od katere so veneli cveti in padali na prašno, blatno često.

Zaradi trpljenja, katere je preživljal šipkov grm, se je hitro starał. Deblo se mu je krivilo, skorja na njem je postajala raskava. Zakaj, ni bilo ljubezni, da bi mu lajšala življenje, da bi mu gladila deblo.

ln umrl bi, da se ni zgodilo tako, da je pijanost pogнала mlinarja-pijanca izpod moje strehe...

Nekoč, ko se je mlinar-vdovec posebno zamislil pri tistem starem šipkovem grmu, sem izpregovoril:

»Zakaj, o mlinar moj, so tvoje misli tako zamišljene, ko gledaš na stari šipek?«

Zdrznil se je mlinar-vdovec. Ni namreč opazil, da sem se zbudil.

»Kdaj si se zbudil, da te nisem slišal,« je vzkliknil.

»Takrat, ko si stal zamišljen pri tistem šipkovem grmu.«

(Dalje prihodnjič.)

popolnoma osušilo, duhan pa je skoro uničen, tako da bo zavlada v Hercegovini še večja beda. V zapadni Hercegovini so uničeni tudi vsi vinogradi od trtne uši.

Ogromne žrtve potresne katastrofe v Palestini. Po poročilih angleških listov iz Kaira, je bil potres v Palestini in Transjordaniji eden najstrašnejših, kar so jih te dežele doživle v zadnjih stoletjih. Število človeških žrtev se je zvišalo že preko 1000. V Aamanu je 30 oseb mrtvih, v Lymi 80, v Rammleju 72. Na vsem ozemlju od zapada proti vzhodu so smrtne žrtve zelo velike. Očividci pripovedujejo, da so se v Aamanu podirale hiše od vrha do tal in podkopavale pod seboj stanovalce. Iz Jeruzalema poročajo, da je v Nablusu 62 oseb mrtvih, težko ranjenih pa nad 150. V Luddu, 2 milj od Rammleja, znaša število mrtvih 30, ranjenih pa 70. V Jeruzalemu sta bili mrtvi samo 2 osebi, število ranjenih pa je silno veliko. Skoro popolnoma je porušena stavba angleškega komisarja. Istotako znana Omarjeva mošeja, ki je ena najveličastnejših stavb te vrste. Kakor znano, stoji ta stavba na kraju, kjer je svojčas stal Salomonov tempelj. Tudi znani most Allenbega je močno poškodovan. V Betaniji je porušenih nad 30 hiš. Potres je imel v Transjordaniji in Palestini dvoje središč, in sicer v Nablusu in Maanu. V Secenu je mrtvih 300 oseb. Visoke hiše so se podirale, kot da bi rušil igrače iz lepenke. Na pobočju stoječe hiše so z zemljo vred zgrmele na mestni trg in zasule veliko ljudi. Mesto je danes kot izumrlo. V Maanu je istotako vse razdejano. Težko je misliti, kje se bodo dobili denarni viri, ki bi omogočili, da se prične z obnovo teh mest.

Strahovita neurja in poplave. V noči od petka na soboto, dne 8. in 9. julija t. l. je divjalo nad Saško v Nemčiji strahovito neurje, ki je povzročilo ogromno materijelno škodo in zahtevalo tudi nad 300 človeških žrtev. Središče elementarne katastrofe so bili kraji Pirna, Müglitz in Gotteuba-Tal. Nad to pokrajino se je utrgal oblak, ogromne množine vode so zalile vse doline, podirale in rušile vse, kar jim je bilo na poti. Cele vasi so izginile s površja, vsi mostovi so odplavljeni, pota porušena in zasuta. Po vodi plava mnogo mrtve živine. V malem letovišču Bergiesshübel, ki je kot izletna točka zelo priljubljeno Draždancem, so našli dosedaj 50 utopljenec, v Gottenbu 10, v Weesensteinu 8, v Neuendorfu 14, v Donu 5, v Glashütte 13. V Glashütte je bil poplavljen in deloma porušen kolodvor. Na kolodvoru je stal vlak poln potnikov, ki so v paničnem strahu bežali na strehe vagonov, nekateri so tudi poskakali skozi okna, a so postali žrtev besnih valov. En prazen vlak je voda odplavila v reko. Vsi poplavljeni in ogroženi kraji so odrezani od sveta. Vlada je za prvo pomoč votirala 250.000 mark, kar pa ne zadošča niti za prehrano nesrečnega prebivalstva, ki je moralo zapustiti svoje domove. Na pomoč je prispel tudi cel polk, ki je pričel z reševalno akcijo. — **Iz Draždan** javljajo, da je selo Oelssengrund popolnoma izginilo. O 30 hišah ni ostalo nobenega sledu. — Tudi nad **Berlinom** in okolico je divjala strašna nevihta. Divjala je tudi na **Češkem** in **Moravskem**. Podirala je voda mostove in hiše. — 13. julija 1927 popoldne je divjal nad Varšavo velik vihar z nevihto. Padal je tudi močan dež, tako da je voda zalila vse nižje ležeče dele mesta. Stanovanja v kletih so bila poplavljena. Udarjala je tudi strela in povzročila več požarov. Gasilci so morali nastopiti v več kot sto slučajih. — **Nad Stuttgartom in okolico** je bila huda nevihta, med katero se je utrgal oblak, kar je napravilo veliko škodo. Veliko mestnih ulic je bilo vsled naglega naraščanja vode za nekaj časa popolnoma pod vodo.

Opustošenja na Angleškem. Škodo, ki so jo napravile nevihte po vseh delih Anglije, cenijo na več milijonov. Najbolj so bili prizadeti industrijski kraji v srednji Angliji in na južnem Škotskem. V Birminghamu je morala avtomobilna tovarna Austein, ki zaposluje nad 10.000 delavcev, radi velikih poškodb na električnih napravah za dalj časa ustaviti delo. Delavstvo so povečini odpustili. Iz vsake druge ulice v Londonu so zavarovalni zavodi dobili poročila o škodi, povzročeni po strelah in povodnji.

Strašni gozdni požari v Bosni. Vsled vladajoče suše in naraščajoče vročine je nastalo tekem zadnjih treh dni v Bosni več gozdnih požarov, ki so zavzeli katastrofalne dimenzije. Kljub vsestranskemu naporu prebivalstva in oblasti se doslej ni posrečilo požare omejiti in se ceni že sedaj samo škoda na uničenih gozdovih na preko 200 milijonov dinarjev. V bližini Stambulčica je nastal v soboto dopoldne v gozdnih kompleksih Hodža požar, ki je tekem par ur zavzel strahovit obseg. V plamenih je 12 ha gozdov in 2 parni žagi, največji podjetji te vrste v Bosni. Uničen je tudi novozgrajeni sanatorij prometnega ministrstva v Stambulčicu. Vsled viharja, ki je razsajal par dni, se je požar naglo širil. Do 11. julija t. l. opoldne se ni posrečilo, da bi ga omejili, dasiravno je bilo odposlano vse vojaštvo iz bližnjih garnizij in so prišla na pomoč vsa gasilna društva. Še hujši je požar, ki je nastal v soboto popoldne v Han-Kramu v parni žagi tvrde Ugar. Poleg žage je bilo ogromno skladišče lesa, pripravljene za izvoz. V skladišču je bilo nakupičnega več tisoč vagonov raznega stavbenega materiala. V bližnjem gozdu se je iz doslej neznanega vzroka vnelo dračje. V par trenutkih je bila vsa okolica v plamenih. Čez par ur je bil velikanski gozdni kompleks spremenjen v ognjeno morje. Zgorelo je 12 lesenih barak, v katerih so prebivali delavci. Veter je nosil visoko v zrak ogromne utrinke, ki so po več kilometrov daleč v stran padali na zemljo in povzročali nove požare, tako da je do danes opoldne v plamenih nad 50 ha najlepših gozdov. Razum delavskih barak je zgorelo tudi več okoliških vasi. Prebi-

valstvo je zmedeno begalo okrog, skušalo rešiti, kar se rešiti da, mnogo otrok se je v splošni zmedbi izgubilo in našlo bržkone smrt v plamenih. V Han-Kramu je 150 rodbin ostalo brez strehe. Po nmenju strokovnjakov znaša škoda, ki so jo povzročili gozdni požari tekem zadnjih 3 dni, samo na uničenih gozdovih nad 150 milijonov Din, dočim presega celokupna škoda 250 milijonov. Gospodarske posledice te katastrofe se bodo občutile več let. Uničenih je več največjih lesnih podjetij in je malo upanja, da bi se uničene parne žage obnovile. Radi tega bo več tisoč delavcev ostalo brez kruha. Uničenih je dosedaj nad 10.000 ha gozda. Vendar se je ogenj v glavnem sedaj omejil in pogasil.

Zdravje.

O glavobolu. Glavobolje ni bolezen, ampak samo simptom, bolezenski znak, kot so n. pr. kašelj, zlatenica, mrzlica itd. Dognati je torej v vsakem primeru vzrok bolečini, kar pa se žal, često ne posreči. Revmatična obolenja, vnetja obkosti, kožne bolezni, gnili zobje, kostni razzor, katari sluznic v lobanjskih kotlinah, osobito v čelni votlini, da, celo navaden nahod so pogosto zunanji vzrok bolečinam v glavi. Obolenja v lobanji spremlja skoraj vedno huda bolečina v glavi. Vnetja možganskih opev in možgan, posebno pa novotvorbe v lobanji sami, kot na opnani in na možganih, povzročajo včasih tako težke bolečine, da se radi njih bolniki onesveščajo. Težka glavobolja poleg drugih znakov spremlja pogosto tudi bljuvanje. Motnje v krvnem obtoku organov, v lobanjo vloženi, povzročajo neredko občutljivo glavobolje. Arterioskleroza, bolezn ledvic, razne srčne napake in emfizem vodijo do krvnega zastoja in nedostatnega obtoka njenega ter porajajo glavobolje. Izpremembe krvnega tlaka kakor tlaka mozgovice neredko povzročajo težke bolečine. Velika skupina glavobolja ima svoje vzroke v zastrupljenju. Po alkoholnih ekscisih, po zastrupljenju z ogljenčevim monoksidom in raznih drugih strupih, se pojavijo glavobolje. A tudi v telesu nastajajoči strupi, n. pr. pri sladkorni bolezni in boleznih na ledvicah in jetrih, izzovejo včasih hude bolečine v glavi. Pri mnogih infekcijskih boleznih bolnike močno boli glava (n. pr. pri legariju, influenci, kozah itd.). Bolečine povzročajo otrovi, ki jih izločajo v telesu krožeče bakterije. Nadalje poznamo reflektorično glavobolje zbog obolenja notranjih organov (želodca, jajčnikov, maternice). Tudi pri nekaterih očesnih boleznih bolnike močno glava boli. Glavobolje kot znak solnčarice ali daljšega solnčevanja sploh je znano. Glavobolje nevrastenikov in nevroitikov navadno ni tako intenzivno kot ono iz drugih vzrokov, a je jako vztrajno. Bolniki tožijo, da jim glava ni jasna, da je nekako medla in topa, da jih tišči nekak obroč okrog glave. Za »histerijo« značilno bolečino so včasih opisovali kot »histerični žebelj« — glavobolje, katero so bolniki primerjali občutku, kot bi jim kdo zabijal žebelj v glavo.

Kot posebne vrste glavobolje moramo omeniti še migreno, bolezen, ki se perijodično, po večdnevni, večtedenskih ali tudi večmesečnih dobah ponavlja v posebnih napadih. Migrena je rodbinska bolezen, ki se včasih pojavi že v otroški dobi in ki neha bolnike mučiti stoprav v pozni življenjski dobi. Bolezen je pogosto omejena samo na eno stran glave. Navadno je bolj nadležna kot nevarna; znane pa so tudi migrene, ki so vodile do oslepljenja in težkih ohromelosti. Vzrok bolezni še vedno niso znani, samo toliko je gotovo, da je bolezen večkrat v sorodu z epilepsijo. Lažje, mimogredeče glavobolje je pač neprijetno, običajno temelji na cirkulatoričnih nedostatih ali lahkih intoksikacijah in reflektoričnih odnosih. Prav pogosto izginje samo ob sebi kot je prišlo. Včasih se pojavi pri občutljivih osebah v zakajeni, zaparjeni sobi, a če stopi bolnik za par minut na zrak, ga mine. Drugo pot učinkuje zadovoljivo obkladek z mrzlo vodo. Kjer valovi kri v glavo, pomaga pogosto gorka nožna kopel. Pri dispeptičnih vzrokih odpomore žlica sode na vodi itd. Kot znano in uspešno domače zdravilo zoper glavobol velja čim tanjša, v luskinke narezana zgornja plast citronine lupine, katero pokladajo ljudje z moko stranjo na čelo ali na sence koscev za koscem ter polože nanjo obvezo. Čez nekaj minut začno lupinice silno peči in peko kake četrt ure, po kateri bolečina mine. Izmed običajnih zdravil je močno v rabi mentolnik (menthol crayon), kafri na pogled podobna snov, s katero si nadrgne bolnik kraj bolečine na glavi. Izmed običajnih praškov je menda najbolj v navadi aspirin. Dobro učinkuje tudi antipirin in piramidon, pri katerem je pa že treba nekoliko opreznosti. V zadnjem času močno priporočajo veramon, posebno pa mešanico veramona s kofeinom, ki v mnogih primerih prav odlično učinkuje. V vseh težjih in vztrajno pojavljajočih obolenjih se je pa seveda obrniti na zdravnika.

Raznoterosti.

Boj z medvedom. V bližini Rogatice se je pojavil pred kratkim velik medved, ki je delal kmetom hude preglavice. Enemu je odnesel vola in ga razmesaril. Ko so ga zasledovali, jih je celo napadel, da so morali pobegniti. Pred nekaj dnevi pa je kmet Andrija Došlo nevarnega kosmatinca vendarle užugal. Andrija je šel s svojo ženo na polje. Medtem se je žena za hip odstranila v bližnji gozd. Nenadoma je pretresel ozračje strašen krik. Mož je planil po koncu, zagrabil puško in pohitel v gozd, da pogleda, kaj se godi. Na svojo največje presenečenje je zagledal svojo ženo v objemu kosmatinca. Kot bi trenil, je pomeril in sprožil. Strel je zadel kosmatinca v glavo, vendar pa ga ni prehudo ranil. Z divjim ren-

čanjem je žival spustila ženo in se obrnila proti novemu napadalcu. Andrija ni imel več časa, da bi puško znova nabasal. Zato je zamahnil s prazno puško po kosmatinčevi glavi, toda medved je puško prestregel z gobcem in s svojimi silnimi zobmi zdrobil. Medved se je sedaj pogljal proti Andriji in ga s strahovitim udarcem svoje težke šape podrl na tla. Andrija, ki velja za silno močnega moža, se je naglo pobral in prijel za desno roko kosmatinca za vrat ter ga pričel daviti, z levico pa je potegnil kratek nož in ga večkrat zasadil medvedu v prsa. Vnel se je boj na življenje in smrt. Razdraženi medved je strahovito obdeloval Andrija s šapami ter mu strgal z desnega pleča vse meso. V tem je prihitel na krik žene tudi neki sosed s puško ter ustrelil iz neposredne bližine kosmatinca naravnost v žrelo. Zver je nato omahnila in začela bežati. Po nekaj korakih pa se je zvrnila na tla, a tudi Andrijo so zapustile moči. Zaradi silnih ran in velike izgube krvi je izgubil zavest. Žena in sosed sta ga za silo obvezala, nato pa odnesla v bližnjo hišo, kjer so ga naložili na voz in odpeljali v bolnico.

Drevesa, ki dajejo kruh in mleko. Na svetu se dobe čudovite pokrajine s čudovitim drevjem, ki daje hrano brez človekovega truda. Tako raste na Novi Gvineji palma, iz katere sadov se letno izdela 1800 hlebcov, katerih pet zadostuje za dnevno prehrano odraslega moža. Skupno število teh hlebcov hrani torej moža vse leto. Za okrepčevalno pijačo se je rabilo do sedemnajstega stoletja tako zvano deževno drevo na otoku Ferro. To danes nepoznano drevo je imelo široke, mesnate, lovru podobne, vedno zelene liste. Po opisu nekega sodobnega potovalca je bilo drevo visoko kakor srednjemoran hrast in je imelo belo skorjo. Vsak dan dve ali tri ure pred solničnim vzhodom so padale iz listja kapljice kakor dež ter se spodaj zbirale v studenček. Otočani so prihajali pod drevo in odnašali v vrčih »čisto nebeško vodo«. Drevesa so s starostjo izgubila listje in z njim vred svojo čudežno lastnost. Ob vršičkih teh dreves je visel vedno majhen oblak, ki je napajal listje z vlago. Starorimski pisatelj Plinij pripoveduje, da so rasle na otoku Ombrionu (s tem je mislili bržkone otok Ferro) drevesa, ki so dajala posebno vodo, in sicer je prihajala od črnih dreves grenka, od belih pa sladka in okusna pijača. Najčudovitejše vseh teh čudovitih dreves pa je gotovo v Venezueli rastoče mlečno drevo. Francoski učejak Boussingault je delal na licu mesta zanimive poizkuse s sokom mlečnega drevesa ter je na svetovni razstavi v Parizu leta 1878., kjer je bilo videti posamezne dele tega drevesa, nadaljeval in izpopolnil preiskave tega čudovitega mlečnega soka. Mlečno drevo zraste zelo visoko in ima podolgaste, trdne suličaste liste. Dovolj je, da drevo narežemo, in že priteče iz debela mleko. Indijanci imenujejo to opravilo »molžo«, in sicer po pravici, zakaj sok je zelo podoben živalskemu mleku. Da, to mleko je celo gostejše in polnejše od živalskega. Smetana, ki se tvori na njem, vsebuje za 1 odstotek več sirovega masla, nasprotno pa za 1 odstotek manj sladkobe kakor smetana kravjega mleka. Na zraku se rastlinsko mleko zgosti v nekak sir. Razen tega vsebuje to mleko čebelnemu vosku podobno maščobo, iz katere delajo domačini sveče. Torej pravi raj, kjer rastejo taka drevesa. Skoro bi rekli, da tamkajšnjim domačinom lete v usta pečenji golobi.

Njegovo Veličanstvo Laci Rac XXXVI. V Budimpešti živi ciganski kralj Laci Rac XXXVI., ki je slavil te dni 60-letnico rojstva. Visokega dostojanstva ni dobil od svojih podložnikov, kajti cigani ne volijo kraljev. Tudi rimska številka, ki jo piše nekronani kralj za svojim imenom, ne označuje vrstnega reda njegovih slavnih prednikov, kajti dognano je samo, da se je imenoval oče njegovega veličanstva tudi Laci Rac in da je bil ciganski poglavar nekje v madžarskih ravninah. Njegovemu sinu, ki je pravi umetnik svoje vrste, je preskrbel rimsko številko iznajdljivi lastnik nekega budimpeštanskega nočnega lokala, kraljevski titul si je pa nadel sam. Že nad 30 let je Laci Rac ciganski kralj in se kot tak ne zmeni za zavist svojih poklicnih tovarišev. Pred 20 leti so pozvali drugi znameniti ciganski goslači kralja na tekmo, ki je trajala cel teden. Zmagal ni Laci, marveč enooki Antonin Kocze, ki pozna note in ima tudi višjo glasbeno izobrazbo. Toda Laci se ni zmenil za poraz in je ostal kralj, kakor je bil. V ulici Rakoczyja v Budimpešti ima lastno kavarno in več hiš. Njegove hčerke so poročene z bogatimi Madžari. Starec ne pozna not, vendar pa igra divno, in sicer samo po posluhu. Za proslavo svoje 60-letnice si je izmislil originalen način. Igral je po vrsti 60 madžarskih narodnih pesmi, ki jih je številno občinstvo z zanimanjem poslušalo. Med igranjem je krožil po kavarni krožnik, na katerem so po končanem koncertu izročili jubilantu 4 milijone kron. Poleg tega je dobil srebrno dozo in dragoceno vijolino. V kratkem proslavi 40-letnico svojega delovanja kot ciganski poglavar.

Krojaška delavnica "Vzajemne pomoči v Ljubljani"

izdeluje obleke po najnovejših modah po zelo nizki ceni. Vojne žrtve imajo primeren opust. Prevezma tudi naročila za uniforme, damske plašče in razna konfekcijska dela.

Izdaja Udruženje vojnih invalidov.
Odgovorni urednik: Stanko Tomc.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.
Zanjo odgovarja: France Štrukelj.